

ARHEOLOĢIJAS (ARCHAEOLOGIES)
1.numurs (Issue 1)
Kopsavilkumi latviešu valodā (Abstracts in Latvian)

Redaktora ievadraksts: No "vienas pasaules arheoloģijas" uz "vienu pasauli, vairākām arheoloģijām"
Niks Šepeds

Apsveikumi un aicinājums ielūkoties Pasaules Arheoloģiskā kongresa žurnāla "Arheoloģijas" (*Archaeologies*) pirmajā numurā. Pateicoties tieši diviem aspektiem, šis izdevums uzskatāms par nozīmīgu un jaunu pienesumu jau pieejamajai arheoloģiskajai periodikai. Pirmkārt, žurnāls būs kā diskusiju un dialogu vieta, sasaistot gan arheologus no ziemeļiem un dienvidiem, austrumiem un rietumiem, gan jau zināmus un vēl neskaidrus arheoloģiskās darbības kontekstus, gan valdošas un pakļautas tautas, grupas un indivīdus. Otrkārt, tā ir skaidri apjausta atziņa, ka šo arheoloģisko daudzvalsību strukturē varas un priekšrocību attiecības, atšķirīgas pieejas iespējas resursiem un dažādi atmiņas un vēsturiskās pieredzes pamati. Šis otrais aspekts it īpaši ved mūs prom no daudzveidības atainojuma politikas uz kaut ko jaunu un potenciāli izaicinošāku. Un šiem jaunajiem laikiem mēs ierosinām jaunu lozungu: nevis "vienas pasaules arheoloģija", bet "viena pasaule, vairākas arheoloģijas".

Līdzredaktore piezīmes: Skatoties uz priekšu
K. Anna Paiberna

Žurnāla līdzredaktore K. Anna Paiberna apsveic redaktoru N. Šepedu ar pirmā numura iznākšanu un iepazīstina ar otrā numura tēmu "Arheoloģijas apmācība kā revolucionāra rīcība", kurai viņa būs redaktore.

Mitinoties robežmalās, darbojoties krustpunktos? Feministiskā un pamatiedzīvotāju arheoloģija 2005.gadā
Margarēta V. Konkija

Šis raksts veltīts iespējamajiem krustpunktiem starp tām arheoloģijām, kas varētu tikt uzskatītas par feministisko un pamatiedzīvotāju arheoloģijām. Eseja sākas ar dažādu saskarsmes punktu meklējumu vēsturi Rietumu zinātnes pasaulē, līdz pievēršas tieši šīm divām atšķirīgajām arheoloģijām, aplūkojot to atšķirības un iespējamās kopīgos saskares laukus un uzdodot jautājumu: ko dotu šādas krustpunktu pieejas pielietošana? Gan feministiskos, gan pamatiedzīvotāju arheoloģijas pētniekus vieno abām skolām būtiskas divas arheoloģiskās interpretācijas iezīmes: 1) "pieredzes" vieta un loma un 2) mutvārdu tradīciju un stāstījumu izmantošana. Rakstā tiek apskatītas dažas dekolonizācijas metodoloģijas un tām pretējā pētniecība arheoloģijā. Esejas beigās tiek apspriesti divi arheoloģijas aspekti, kuros krustpunktu meklējumi un sadarbība varētu būt īpaši sekmīga: dzimtes lomu izpratnē un telpas arheoloģijā. Pieņemot, ka abas minētās arheoloģijas ir vērstas uz arheoloģiskās darbības transformāciju, šis apskats cenšas iedrošināt turpmāku transformējošas un sadarbībā balstītas apziņas attīstību.

Viena pasaule, viena vieta

Martins Hols

Izmantojot kā satura elementus aparteīda lomu un Keiptaunas novietojumu, raksts veido pārskatu par Pasaules Arheoloģiskā kongresa (WAC) un vienas pasaules arheoloģijas kustības attīstību kopš 1986.gada. Tajā laikā akadēmiskais boikots neļāva dienvidāfrikāņiem piedalīties Sautemptonas kongresā, kurā tika noformēta WAC izveidošana. Termins "viena pasaule, viena vieta" raksturo aicinājumu pieņemt jaunu pieeju un arī iespējas savādāk pozicionēt vienas pasaules arheoloģijas kustību. "Vienas pasaules, vienas vietas" pieeja koncentrē uzmanību uz vietas jēdzienu, uz arheoloģiskajā darbībā iesaistītajām lokālajām vietām un uz savstarpējām saiknēm starp identitātes, kultūrpatrimonijas, vēsturiskās interpretācijas un cilvēktiesību problēmām. Plašā pieeja jaunajām informācijas komunikāciju tehnoloģijām varētu veicināt šīs pieejas nostiprināšanos, kā arī piedāvā iespējas vērsties pie plaša interesentu atrašanās vietu skaita un padara iespējamu stratēģisko tīklu attīstību "darba arheoloģijā".

Pasaules Arheoloģiskais kongress: paplašinot vīziju

Klēra Smita

Rakstā tiek aplūkota Pasaules Arheoloģiskā kongresa (WAC) nesena vēsture, sasniegumi un tālākās attīstības virzieni. Ieskicējusi WAC organizatorisko struktūru ar tajā ievēlētajiem biedriem no 14 pasaules reģioniem, autore pievēršas WAC publikāciju programmai un paredzētajiem starpkongresiem, aicinot cilvēkus no visas pasaules tajos piedalīties. Autore atzīmē, ka WAC pastāvīgi ir ieņēmis vadošo vietu vietējo arheologu atbalstīšanā, aizstāvot konservācijas darbu nepieciešamību un ētisku darbību arheoloģijā. Pie tam WAC ir atbalstījis arī arheologu kopību izaugsmi un uzturēšanu, kā arī arheoloģisko vērtību ieviešanu reģionos, kuru ekonomiskajos un politiskajos apstākļos tas savādāk būtu grūti paveicams.

WAC uzticība daudz balsībai arheoloģijā skaidri atspoguļojas cilvēku daudzveidībā, kas apmeklējuši WAC konferences, piemēram, WAC 5.kongresu Vašingtonā apmeklēja pārstāvji no 75 valstīm. Tas raksturo ne tikai pasaules daudzveidīguma tālāku sazarāšanos, bet arī daudzveidīgās spējas uzklaut un gribu respektēt atšķirīgu grupu viedokļus kādu valstu ietvaros, piemēram, pamatiedzīvotāju populāciju uzskatus. WAC uzticība daudz balsībai arheoloģijā saistās arī ar tā pievēršanos sociālajam taisnīgumam, kas atspoguļojas ne tikai WAC politiskajos viedokļos, bet arī veidā, kādā WAC pievēršasšiem jautājumiem arheoloģiskajā teorijā, metodoloģijā un darbībā. WAC biedri, strādājot kopā, tādējādi veido daudzveidīgāku, niansētāku, zinātniskāku un objektīvāku arheoloģiju. Pie tam jāuzsver, ka WAC kalpo kā modelis citām disciplīnām to dekolonizācijai.

Savu pienākumu pildīšanas laikā pašreizējā WAC vadītāja cer palīdzēt WAC kļūt saliedētākam, labāk nodrošinātam un politiski efektīvākam, kā arī uzlabot tā spēju gan sasaistīt arheologus no visas pasaules, gan viņus praktiski atbalstīt, dodot labumu arheologu reģionālajām kopībām. Šādā veidā WAC vadība cer paplašināt kongresa dibinātāju vīziju par WAC.

"Vides un kultūras žurnāls"

"Vides un kultūras žurnāls" (Journal of Environment and Culture, JEC) ir Ibadanas

Universitātes Arheoloģijas un antropoloģijas fakultātes (Ibadana, Nigērija) oficiālais izdevums. Šī fakultāte jau izdod veiksmīgo, plaši lasīto un izskaidrojošo "Rietumāfrikas arheoloģijas žurnālu", līdz ar to "Vides un kultūras žurnāls" ir jauns papildinājums fakultātes žurnālu stendā. Žurnāla tematika ietver jautājumus, kas saistīti ar vidi un kultūru jebkurā pasaules vietā, kā arī tajā paredzēts publicēt materiālus par arheoloģijas politikas uzstādījumiem un īstenošanu lokāli (tas ir, Nigērijā) un kopumā pasaulē.

Žurnāla veidošanos sekmēja nepieciešamība dot pretsparu jau saskatāmajām briesmām, kuras apdraud humānisma pamatus, kas tagad tiek saistīti ar modernismu, un kurām būtu nopietnas sekas, tām ietekmējot indivīdu, sabiedrību un nāciju savstarpējo un iekšējo attiecību modeļus tuvākajā nākotnē. Tas ir acīmredzami, ka Āfrika it īpaši atrodas šo briesmu sasniegšanas robežas tuvumā, un Nigērija varētu ieslīdēt konfliktu dzirnavās, tās iedzīvotājiem tādā vai citādā veidā iesaistoties protestos.

Žurnālam ir starptautiska darbības sfēra, starpdisciplinārs raksturs un pragmatiska orientācija. Tā pamatuzdevums ir izveidot diskusiju vietu par vides un kultūras mijiedarbību raksturu, taču pievēršoties arī jautājumam, kā humānisms darbojas intelektuālās, saimnieciskās un politiskās apmaiņas dinamikā, kas ietver šīs mijiedarbības gan lokālajā, gan globālajā līmenī. Saskaņā ar žurnāla reflektīvo, multidisciplināro un salīdzinošo orientāciju tiek aicināts iesniegt publicēšanai pētījumus par jebkuru cilvēka darbības jomu, vai tā būtu zinātniska, reliģiska, vēsturiska, socioloģiska vai filozofiska. Pētījumiem patstāvīgi vai kolektīvi, kontekstuāli vai hronoloģiski jāproblemātizē kultūras un vides jautājumi.

Jautājumos par žurnāla pasūtīšanu vērsties pie Dr. J. O. Aleru pa e-pastu: olualeru@yahoo.com, savukārt jautājumus par rakstu iesniegšanu publicēšanai žurnālā lūdzam sūtīt tā atbildīgajam redaktoram pa e-pastu: Journal-Environmentculture@yahoo.co.uk.

"Dienvidamerikas arheoloģija"

Dienvidamerika ir viens no aktīvajiem pasaules reģioniem gan arheoloģisko zināšanu veidošanā, gan alternatīvu pieeju pagātnei formulēšanā kā no šīs disciplīnas, tā no kontekstuālā viedokļa. Tomēr līdz šim nebija izveidots neviens rakstisks medijs, ka izplatītu šajā pasaules daļā radītās kultūras idejas, kas ir saistītas ar materiālajā kultūrā balstītiem pagātnes diskursiem. Tas arī bija iemesls, kāpēc Dienvidamerikas arheologu kolektīvs ir radījis jaunu žurnālu "Dienvidamerikas arheoloģija" (Arqueologia Suramericana/Arqueologia Sul-Americana), kuru izdod Kaukas Universitātes Antropoloģijas fakultāte (Kolumbija) ar Pasaules Arheoloģiskā kongresa (WAC) atbalstu. Saskaņā ar WAC mērķiem žurnāla uzdevums ir veicināt arheoloģijas un ar to saistīto disciplīnu attīstību Dienvidamerikā un izplatīt tās sasniegumus, uzsverot kritisko perspektīvu, kas atļauj veidot dialogu par pagātne ar tradicionāli akadēmiskās telpas nomalē atvirzītajiem pārstāvjiem. Ar žurnāla palīdzību iecerēts radīt izpratnes, komunikāciju un diskusiju tiltus starp abām lielajām Dienvidamerikas pasaulēm - Brazīliju un spāņu valodā runājošajām valstīm, kuras tik ilgi ir pastāvīgi ignorējušas viena otru. Tas ir tiešām skumji, ka divu līdzīgu valodu barjera ir tādā veidā sadalījusi šo pasaules daļu, it īpaši ņemot vērā, ka Dienvidamerikas zemēm ir līdzīgas problēmas un arī iespējas, pie kurām varētu ķerties klāt kopīgi (kā tas ir arī šī žurnāla gadījumā), lai ar šiem centieniem pārvarētu robežas, kuras ir uzslējusi tīša citu ignorēšana.

Jautājumus lūdzam sūtīt Kristobelam Gneko pa e-pastu: cgnecco@ucauca.edu.co vai Alehandro Haberam pa e-pastu: afhaber@arnet.com.ar.

Translated by Andris Šne